

Gegevens opvraging

Ordernummer:	O2024-1102903	Datum opzoeking:	13/12/2024
Referentienummer:	6372726 - Keizersplein 9-1	Zoekdata:	41002A1969/00B000
Perceel:	41002A1969/00B000		

Resultaat opvraging perceel gelegen in Aalst afdeling AALST 1 AFD, sectie A met perceelnummer 1969/00B000 [41002A1969/00B000]

Informatievraag: Beschermd onroerend erfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

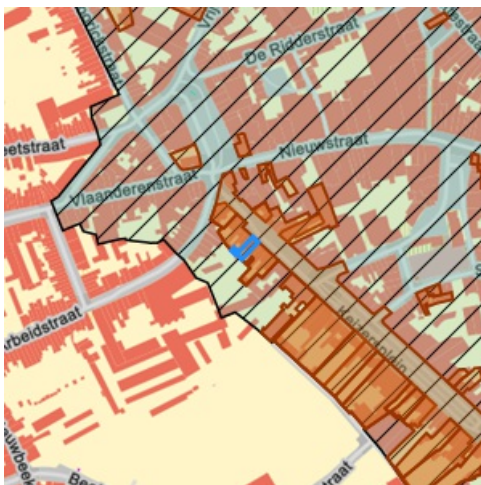
- Keizersplein met aanpalende bebouwing: (detail zie bijlage)

Legende

■ Cultuurhistorische landschappen	■ Monumenten
■ Archeologische sites	■ Overgangszones
■ Stads- en dorpsgezichten	

Informatievraag: Vastgestelde inventaris onroerend erfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Historische stadskern van Aalst: (detail zie bijlage)
- Keizersplein met deel aanpalende bebouwing: (detail zie bijlage)
- Reeks burgerhuizen: (detail zie bijlage)

Legende

■ Landschapsatlas	■ Archeologische zones
■ Landschapelijk erfgoed	■ Bouwkundig erfgoed

Informatievraag: Erfgoedlandschap (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed is niet opgenomen in het erfgoedlandschap

Legende

- Landschapelijk erfgoed

Informatievraag: Unesco werelderfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed is niet opgenomen in de Unesco Werelderfgoedlijst

Legende

- Bufferzones
- Kernzones

Informatievraag: Gebieden geen archeologie (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend erfgoed is niet opgenomen in gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt

Legende

- Gewestelijk
- Gemeentelijk

Informatievraag: Erfgoed plannen (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen erfgoed plannen

Legende

- Beheersplannen
- Onroerenderfgoedrichtplannen

Informatievraag: Wetenschappelijke inventaris onroerend erfgoed (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Historische stadskern van Aalst:** Archeologisch (detail zie bijlage)
- **Keizersplein met deel aanpalende bebouwing:** Bouwkundig (detail zie bijlage)
- **Reeks burgerhuizen:** Bouwkundig (detail zie bijlage)

Legende

- Archeologische erfgoed elementen
- Archeologische erfgoed gehelen
- Bouwkundig erfgoed elementen
- Landschappelijk erfgoed elementen
- Landschappelijk erfgoed gehelen

Informatievraag: Archeologienota's (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen goedgekeurde archeologienota's

Legende

- Archeologienota's

Informatievraag: Eindverslag archeologie (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen eindverslagen van archeologisch onderzoek

Legende

- Eindverslag archeologie

Welke informatie kan u terugvinden in dit uittreksel?

Beschermd onroerend erfgoed

De minister bevoegd voor onroerend erfgoed kan een goed beschermen als het door de erfgoedwaarden van algemeen belang is. Het moet minimaal in de staat blijven waarin het zich bevond op het moment van de bescherming.

Is het onroerend goed beschermd, dan gelden er verschillende specifieke juridische (per monument, stads- of dorpsgezicht of cultuurhistorisch landschap) gevolgen om het behoud ervan te garanderen. Bovendien kan je beroep doen op verschillende vormen van financiële ondersteuning.

Er zijn vier mogelijke vormen van bescherming: een beschermd monument, een beschermd cultuurhistorisch landschap, een beschermd stads- of dorpsgezicht en een beschermde archeologische site. Binnen elk van deze statuten is het mogelijk om een overgangszone in te stellen. Zo'n zone ondersteunt de erfgoedwaarden van het beschermde goed.

Vastgesteld onroerend erfgoed

De vaststelling van een inventaris is één van de instrumenten die de Vlaamse overheid kan inzetten om onroerend erfgoed te behouden. Hiermee bevestigt de bevoegde minister dat alle erfgoeditems op een vastgestelde lijst erfgoedwaarde bezitten en nog altijd bewaard zijn. Bij een vastgesteld item moet de overheid, eigenaar of beheerder rekening houden met rechtsgevolgen. De rechtsgevolgen zijn minder uitgebreid dan bij een beschermd erfgoed. Bovendien gelden voor alle vastgesteld bouwkundig en landschappelijk erfgoed in Vlaanderen eenzelfde set rechtsgevolgen.

Het onroerenderfgoeddecreet voorziet bevoegdheid voor steden en gemeenten voor het inventariseren van bouwkundig en landschappelijk erfgoed. De Vlaamse overheid inventariseert het archeologisch erfgoed, varend erfgoed en de landschappelijke gehelen (Landschapsatlas).

Erfgoedlandschap

Anders dan bij een bescherming of vaststelling van een onroerend goed verloopt de procedure van een erfgoedlandschap via de regelgeving Ruimtelijke Ordening. Als er voor een gebied een RUP wordt opgemaakt, kan de plannende overheid (gemeente, provincie of Vlaanderen) ervoor kiezen om hier ook een erfgoedlandschap in af te bakenen. Zo kunnen er stedenbouwkundige voorschriften gekoppeld worden aan het erfgoedlandschap waarmee ingezet wordt op erfgoedzorg. Wordt je goed erfgoedlandschap, moet je rekening houden met zorgplicht.

Unesco werelderfgoed

De Werelderfgoedconventie van 1972 betracht cultureel en natuurlijk erfgoed dat van unieke en universele waarde is voor de mensheid, te bewaren en te ontsluiten voor toekomstige generaties. Meer dan 190 lidstaten hebben deze Conventie ondertekend. België is sinds 1996 ook partij bij het Werelderfgoedverdrag. Zowel cultureel als natuurlijk erfgoed, als erfgoed dat daarvan een gecombineerde vorm is, kan voor de Werelderfgoedlijst worden voorgedragen. Vlaanderen telt momenteel zeven beschermingen op de Werelderfgoedlijst: een serie van 13 begijnhoven en van 26 belforten, het atelier Plantin-Moretus, de woning Giuette, de volledige Brugse binnenstad, het Zoniënwoud, de Wortel-Kolonie en begraafplaatsen en herdenkingsites van WO I.

Gebieden geen archeologie

De kaart wordt sinds 2016 periodiek vastgesteld door het agentschap. Op die manier kunnen percelen of gebieden die beantwoorden aan de criteria voor opname op korte termijn op de kaart opgenomen worden. Dit geeft bouwheren, verkavelaars en ontwikkelaars met plannen voor dergelijke percelen de mogelijkheid om vrijgesteld te worden van een archeologisch vooronderzoek, zonder vertraging en bijkomende kosten.

Plannen

Een goedgekeurd beheersplan legt geen actieve verplichtingen op. Het is en blijft een geconcretiseerde beheersvisie voor een erfgoedplaats. Toch heeft het document in zekere mate een 'dwingend' kader waarbinnen je moet blijven: als je werken wil uitvoeren, moeten ze stroken met de beheersdoelstellingen uit het beheersplan. Zijn de beheersdoelstellingen niet meer passend, dan kan je een aanpassing van het beheersplan aanvragen of een nieuw beheersplan opmaken. De geldigheidsduur van een plan is 24 jaar. In bepaalde gevallen heb je een goedgekeurd beheersplan nodig om een erfgoedpremie aan te vragen.

Geïventariseerd wetenschappelijk onroerend erfgoed

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft de expliciete opdracht om al het waardevolle onroerend erfgoed in Vlaanderen te inventariseren. Door de jaren heen zijn er meerdere wetenschappelijke inventarissen opgemaakt over bouwkundig, landschappelijk en archeologisch erfgoed.

Geïventariseerd onroerend erfgoed is opgenomen in een wetenschappelijke inventaris. Zo'n opname heeft geen rechtsgevolgen. Het goed wordt enkel beschreven en gedocumenteerd.

Archeologienota's en nota's

Een bouwheer is in bepaalde gevallen verplicht om een archeologienota toe te voegen aan een vergunningsaanvraag. Hij stelt daarvoor een erkend archeoloog aan om een archeologisch vooronderzoek uit te voeren en een archeologienota op te stellen. Of je verplicht bent een archeologienota toe te voegen aan je vergunningsaanvraag is onder meer afhankelijk van: oppervlakte perceel en bodemingreep, ruimtelijke bestemming van perceel en of het terrein zich situeert in een beschermde archeologische site, in een vastgestelde archeologische zone of in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.

Eindverslag archeologisch onderzoek

Bij bouw- of verkavelingsprojecten maakt een erkend archeoloog verschillende verslagen op om archeologisch erfgoed te documenteren. De bouwheer moet aangeven of er archeologisch erfgoed op het terrein wordt verwacht en hoe hiermee zal worden omgegaan. Een vooronderzoek resulteert in een archeologienota of een nota bij een uitgesteld vooronderzoek. Als uit het vooronderzoek blijkt dat een archeologische site verder onderzocht moet worden, volgt een opgraving, uitgevoerd door een erkend archeoloog. Binnen twee maanden na het veldwerk maakt de archeoloog een archeologierapport met voorlopige bevindingen, dat aantoont dat het werk op het terrein is voltooid en de bouwwerkzaamheden kunnen beginnen. Het definitieve eindverslag, met alle onderzoeksresultaten, wordt binnen twee jaar na de opgraving bezorgd.

Wetgeving

Decreet van 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014 (Belgisch Staatsblad 17 oktober 2013 en 15 april 2014). Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Meer info

www.onroenderfgoed.be

Bron vastgoedinfo

Deze opvraging bevat overheidsinformatie verkregen van het Agentschap Onroerend Erfgoed, Koning Albert-II-Laan 19, bus 5, 1210 Brussel en Informatie Vlaanderen, Havenlaan 88, 1000 Brussel wat betreft het Grootschalig Referentie Bestand Vlaanderen (GRB).

Document gegenereerd op basis van de gegevens ontvangen van het Agentschap Onroerend erfgoed via de ORIS webservices.

CIB vlaanderen vzw - Kortrijksesteenweg 1005 - 9000 Gent
0425.043.508 - vastgoedinfo@vastgoedloket.be

Bijlage

Informatieaanvraag Onroerend erfgoed

(Referentienummer: 6372726 - Keizersplein 9-1)

Resultaat opvraging perceel gelegen in Aalst afdeling AALST 1 AFD, sectie A met perceelnummer 1969/00B000 [41002A1969/00B000]

Beschermd onroerend erfgoed

Beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek: Keizersplein met aanpalende bebouwing

Beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek

Beknopte karakterisering

Typologies burgerhuizen, herenhuizen, paardenstallen, openbare pleinen, poorten (bijgebouwen), stadswoningen, tuinen, bomenrijen

Datering 19de eeuw, vierde kwart 18de eeuw

Beschrijving

De bescherming omvat het Keizersplein met de aanpalende bebouwing. De gevels die zich op de grens van de afbakening bevinden en waarvan de rest van het gebouw buiten de afbakening ligt, maken in dit geval geen deel uit van de bescherming.

De bescherming dateert van 23 oktober 1997. Op 14 maart 2000 vond een gedeeltelijke opheffing van de oorspronkelijke bescherming plaats. Het gebouw in de Arbeidstraat 2bis werd uit de afbakening gehaald, nadat het door een materieel-technische vergissing verkeerdelijk opgenomen was in de afbakening. Een procedure ingezet bij de Raad van State bevestigde op 29 maart 2000 dat het perceel in de Arbeidstraat 2bis geen deel uitmaakt van de bescherming als stadsgezicht.

Waarden

Het Keizersplein met aanpalende bebouwing is beschermd als stadsgezicht omwille van het algemeen belang gevormd door de:

Historische waarde

Als site van de in 1752 gedempte Karmelietenvest, in 1810 (naar aanleiding van het bezoek van Napoleon I) "Keizerlijk Plein" genoemd, grotendeels met bomen beplant en met een vooral bij de zuidelijke gevelwand dominerend karakteristiek beeld van 19de-eeuwse stadswoningen, twee tot drie bouwlagen hoog, met bepleisterde lijstgevels waarvan een aantal met kolossale pilasters, gebouwd in een classicistische, op empire geïnspireerde en neoclassicistische stijlen, met karakteristieke accentuering van de linker travee door een inrijpoort met balkon of loggia.

Is de aanduiding van

- **Arbeidstraat, Boterstraat, Keizersplein, Korte Nieuwstraat, Nieuwstraat (Aalst)** Het Keizersplein is een rechthoekig plein gelegen tussen de Korte Zoutstraat en de Nieuwstraat en wordt begrensd door een vlakke noordoostelijke gevelwand en een zuidwestelijke gevelwand met ten oosten en ten westen uitspringende panden.

Is de omvattende aanduiding van

- **Keizersplein 45 (Aalst)** 19de-eeuws burgerhuis met bepleisterde lijstgevel van vijf traveeën en drie bouwlagen onder een zadeldak, gekenmerkt door een sobere ornamentiek van de venstersluitstenen en een iets rijkelijker uitgewerkte kroonlijst.
- **Keizersplein 43 (Aalst)** 19de-eeuws burgerhuis met een bepleisterde lijstgevel van drie traveeën en drie bouwlagen. Beluikte vensters op de gelijkvloerse verdieping; inrijpoort gevat in een bepleisterde korfboog en een rechte omlijsting.
- **Keizersplein 6 (Aalst)** Burgerhuis met drie bouwlagen van drie traveeën en gecementeerde, van schijnvoegen voorziene lijstgevel op arduinen plint.
- **Keizersplein 49 (Aalst)** Het 19de-eeuwse, classicistische herenhuis heeft een bepleisterde lijstgevel van vijf traveeën en drie bouwlagen onder zadeldak. De gelijkvloerse verdieping is uitgewerkt met imitatiebanden.
- **Keizersplein 33 (Aalst)** Laatclassicistische woning uit het tweede decennium van de 19de eeuw, die als blikvanger, namelijk als perspectiefsluiting in de as van de Boterstraat, het oorspronkelijk concept van het Keizersplein moest beheersen. Herenhuis met drie bouwlagen en vijf traveeën, onder zadeldak, met links, afzonderlijk deurrisaliet van twee bouwlagen onder plat dak.
- **Arbeidstraat 2 (Aalst)** Eclectisch hoekhuis, zogenaamde Paviljoen, huis in eclectische stijl, uit eind 19de - begin 20ste eeuw.
- **Keizersplein 25-31 (Aalst)** Vier huizen, samen met nummer 33, vermoedelijk de enige uitgevoerde panden van een totaalontwerp voor het Keizerlijk Plein, daterende uit het laatste kwart van de 18de eeuw.
- **Keizersplein 41 (Aalst)** 19de-eeuws herenhuis met bepleisterde lijstgevel van zeven traveeën en drie bouwlagen. Gevel gemarkeerd door imitatiebanden op de gelijkvloerse verdieping, een rechthoekige inrijpoort bij de linker travee en centraal een breed gietijzeren balkon.

- **Keizersplein 59-61 (Aalst)** Oorspronkelijk vormden beide 19de-eeuwse panden één herenhuis, met lijstgevel en mansardedak met drie houten rondbogige dakvensters boven de kroonlijst.
- **Keizersplein 57 (Aalst)** 19de-eeuws herenhuis voorzien van een bepleisterde lijstgevel van vijf traveeën met erker en drie bouwlagen onder mansardedak met drie ronde dakvensters.
- **Keizersplein 14 (Aalst)** Dit enkelhuis van vier traveeën en drie bouwlagen onder zadeldak dateert uit het tweede decennium van de 19de eeuw. Het huidige, decoratieve uitzicht wordt bepaald door een herbestemming van het burgerhuis tot een bankkantoor volgens een bouwaanvraag van 1927.
- **Keizersplein 65 (Aalst)** Herenhuis met bepleisterde lijstgevel van zeven traveeën, waarvan twee om de hoek, en drie bouwlagen waarvan het gelijkvloers met rondboogpoort en -vensters met buitenluiken als sokkel dienst doet. Inrijpoort met oorspronkelijk een doorgang naar de paardenstallen en tuin.
- **Keizersplein 37 (Aalst)** 19de-eeuws, neoclassicistisch herenhuis met bepleisterde lijstgevel van vijf traveeën en drie bouwlagen onder zadeldak. De bovenverdiepingen worden geritmeerd door terugwijkende gevelvlakken. Poorttravee links met gietijzeren balkon boven de poort en een in een rondboognis gevat deurvenster.
- **Keizersplein 35 (Aalst)** 19de-eeuws herenhuis met bepleisterde lijstgevel van zes traveeën en drie bouwlagen onder een zadeldak. De voorgevel wordt geritmeerd door licht terugwijkende gevelvlakken en is voorzien van een geaccentueerde linker travee met inrijpoort in hardstenen korfboogomlijsting waarboven smeedijzeren borstwering.
- **Keizersplein 16 (Aalst)** De 19de-eeuwse inrijpoort heeft een rondboogvorm en is uitgevoerd in geprofileerde hardsteen.
- **Keizersplein 3-17 (Aalst)** Rijhuizen met drie bouwlagen en drie tot zes traveeën, uit de tweede helft van de 19de eeuw.
- **Korte Zoutstraat 41 (Aalst)** Winkelhuis met houten winkelpui op geprofileerde sokkel van arduin, met provinciale art-nouveau-inslag, uit begin 20ste eeuw.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/8946>

Beschermingsbesluiten

- [Keizersplein met aanpalende bebouwing - https://id.erfgoed.net/bsluiten/11226](https://id.erfgoed.net/bsluiten/11226)
Definitieve opheffingsbesluiten

Vastgestelde archeologische zone: Historische stadskern van Aalst

Vastgestelde archeologische zone

Beknopte karakterisering

Typologies [steden](#), [stadsomwallingen](#)

Datering [middeleeuwen](#), [nieuwe tijd](#)

Beschrijving

De historische stadskern is een immense en complexe archeologische zone die het resultaat is van een eeuwenlange intense bewoning binnen de stedelijke grenzen, meestal een omwalling. De stadsplattegrond kent een cumulatief karakter en verschillende fasen, met een oude nederzettingkern die soms teruggaat op een vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid. Voor de afbakening is in eerste instantie gekeken naar het 19de-eeuwse gereduceerde kadaster omdat dit de eerste nauwkeurige kadasterkaart is die nog een tijdsbeeld geeft van voor de industrialisering.

Is de aanduiding van

- **Aalst (Aalst)** Deze zone omvat de historische stadskern van Aalst.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11699>

Beschermingsbesluiten

- [Historische stadskern Aalst - https://id.erfgoed.net/besluiten/5871](https://id.erfgoed.net/besluiten/5871)
Vaststellingsbesluiten

Vastgesteld bouwkundig erfgoed: Keizersplein met deel aanpalende bebouwing

Vastgesteld bouwkundig erfgoed

Beknopte karakterisering

Typologies [bomenrijen](#), [stadswoningen](#), [openbare pleinen](#),
[herenhuizen](#), [burgerhuizen](#)

Datering [vierde kwart 18de eeuw](#), [19de eeuw](#)

Beschrijving

Het Keizersplein is een rechthoekig plein gelegen tussen de Korte Zoutstraat en de Nieuwstraat en wordt begrensd door een vlakke noordoostelijke gevelwand en een zuidwestelijke gevelwand met ten oosten en ten westen uitspringende panden.

Waarden

Ruimtelijk-structurerende waarde

Architecturale waarde

Historische waarde

Is de aanduiding van

- **Arbeidstraat, Boterstraat, Keizersplein, Korte Nieuwstraat, Nieuwstraat (Aalst)** Het Keizersplein is een rechthoekig plein gelegen tussen de Korte Zoutstraat en de Nieuwstraat en wordt begrensd door een vlakke noordoostelijke gevelwand en een zuidwestelijke gevelwand met ten oosten en ten westen uitspringende panden.

Is de omvattende aanduiding van

- **Keizersplein 6 (Aalst)** Burgerhuis met drie bouwlagen van drie traveeën en gecementeerde, van schijnvoegen voorziene lijstgevel op arduinen plint.
- **Keizersplein 43 (Aalst)** 19de-eeuws burgerhuis met een bepleisterde lijstgevel van drie traveeën en drie bouwlagen. Beluikte vensters op de gelijkvloerse verdieping; inrijpoort gevat in een bepleisterde korfboog en een rechte omlijsting.
- **Keizersplein 45 (Aalst)** 19de-eeuws burgerhuis met bepleisterde lijstgevel van vijf traveeën en drie bouwlagen onder een zadeldak, gekenmerkt door een sobere ornamentiek van de venstersluitstenen en een iets rijkelijker uitgewerkte kroonlijst.
- **Keizersplein 33 (Aalst)** Laatclassicistische woning uit het tweede decennium van de 19de eeuw, die als blikvanger, namelijk als perspectiefluiting in de as van de Boterstraat, het oorspronkelijk concept van het Keizersplein moest beheersen. Herenhuis met drie bouwlagen en vijf traveeën, onder zadeldak, met links, afzonderlijk deurrisaliet van twee bouwlagen onder plat dak.
- **Keizersplein 49 (Aalst)** Het 19de-eeuwse, classicistische herenhuis heeft een bepleisterde lijstgevel van vijf traveeën en drie bouwlagen onder zadeldak. De gelijkvloerse verdieping is uitgewerkt met imitatiebanden.
- **Arbeidstraat 2 (Aalst)** Eclectisch hoekhuis, zogenaamde Paviljoen, huis in eclectische stijl, uit eind 19de - begin 20ste eeuw.
- **Keizersplein 25-31 (Aalst)** Vier huizen, samen met nummer 33, vermoedelijk de enige uitgevoerde panden van een totaalontwerp voor het Keizerlijk Plein, daterende uit het laatste kwart van de 18de eeuw.
- **Keizersplein 57 (Aalst)** 19de-eeuws herenhuis voorzien van een bepleisterde lijstgevel van vijf traveeën met erker en drie bouwlagen onder mansardedak met drie ronde dakvensters.
- **Keizersplein 59-61 (Aalst)** Oorspronkelijk vormden beide 19de-eeuwse panden één herenhuis, met lijstgevel en mansardedak met drie houten rondbogige dakvensters boven de kroonlijst.
- **Keizersplein 41 (Aalst)** 19de-eeuws herenhuis met bepleisterde lijstgevel van zeven traveeën en drie bouwlagen. Gevel gemarkeerd door imitatiebanden op de gelijkvloerse verdieping, een rechthoekige inrijpoort bij de linker travee en centraal een breed gietijzeren balkon.
- **Keizersplein 14 (Aalst)** Dit enkelhuis van vier traveeën en drie bouwlagen onder zadeldak dateert uit het tweede decennium van de 19de eeuw. Het huidige, decoratieve uitzicht wordt bepaald door een herbestemming van het burgerhuis tot een bankkantoor volgens een bouwaanvraag van 1927.
- **Keizersplein 65 (Aalst)** Herenhuis met bepleisterde lijstgevel van zeven traveeën, waarvan twee om de hoek, en drie bouwlagen waarvan het gelijkvloers met rondboogpoort en -vensters met buitenluiken als sokkel dienst doet. Inrijpoort met oorspronkelijk een doorgang naar de paardenstallen en tuin.
- **Keizersplein 35 (Aalst)** 19de-eeuws herenhuis met bepleisterde lijstgevel van zes traveeën en drie bouwlagen onder een zadeldak. De voorgevel wordt geritmeerd door licht terugwijkende gevelvlakken en is voorzien van een geaccentueerde linker travee met inrijpoort in hardstenen korfboogomlijsting waarboven smeedijzeren borstwering.
- **Keizersplein 37 (Aalst)** 19de-eeuws, neoclassicistisch herenhuis met bepleisterde lijstgevel van vijf traveeën en drie bouwlagen onder zadeldak. De bovenverdiepingen worden geritmeerd door terugwijkende gevelvlakken. Poorttravee links met gietijzeren balkon boven de poort en een in een rondboognis gevat deurvenster.
- **Keizersplein 16 (Aalst)** De 19de-eeuwse inrijpoort heeft een rondboogvorm en is uitgevoerd in geprofileerde hardsteen.
- **Keizersplein 3-17 (Aalst)** Rijhuizen met drie bouwlagen en drie tot zes traveeën, uit de tweede helft van de 19de eeuw.
- **Korte Zoutstraat 41 (Aalst)** Winkelhuis met houten winkelpui op geprofileerde sokkel van arduin, met provinciale art-nouveau-inslag, uit begin 20ste eeuw.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/127792>

Beschermingsbesluiten

- [Besluit tot vaststelling van de inventaris bouwkundig erfgoed in de provincie Oost-Vlaanderen - https://id.erfgoed.net/besluiten/15002](https://id.erfgoed.net/besluiten/15002)
SchrapingsbesluitenVaststellingsbesluiten

Vastgesteld bouwkundig erfgoed: Reeks burgerhuizen

Vastgesteld bouwkundig erfgoed

Beknopte karakterisering

Typologies [burgerhuizen](#)

Datering [tweede helft 19de eeuw](#)

Beschrijving

Rijhuizen met drie bouwlagen en drie tot zes traveeën, uit de tweede helft van de 19de eeuw.

Waarden

Architecturale waarde

Historische waarde

Is de aanduiding van

- **Keizersplein 3-17 (Aalst)** Rijhuizen met drie bouwlagen en drie tot zes traveeën, uit de tweede helft van de 19de eeuw.

Heeft als voorganger

- **Keizersplein 3-17 (Aalst)** Rijhuizen met drie bouwlagen en drie tot zes traveeën, uit de tweede helft van de 19de eeuw.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/127914>

Beschermingsbesluiten

- [Besluit tot vaststelling van de inventaris bouwkundig erfgoed in de provincie Oost-Vlaanderen - https://id.erfgoed.net/besluiten/15002](https://id.erfgoed.net/besluiten/15002)

Schrappingsbesluiten Vaststellingsbesluiten

Historische stadskern van Aalst

Beknopte karakterisering

Typologies [steden](#), [stadsomwallingen](#)

Datering [middeleeuwen](#), [nieuwe tijd](#)

Beschrijving

Algemene Beschrijving

De oudste historische kern van Aalst is gelegen op de linkeroever van de Dender, op de overgang tussen de leem- en de zandleemstreek. De middeleeuwse stad heeft zich ontwikkeld op de plaats waar een noordoostelijke uitloper van een leemrug een steilrand vormt met het alluviaal gebied van de Dender, waardoor de bedding van de rivier er zeer dicht tegen de leemrug aanleunt, en waar zich waarschijnlijk al van oudsher een belangrijke oversteekplaats bevond. Het hoogteverschil tussen de alluviale rand en het 180 m verder gelegen hoogste punt aan de noordoostzijde van de leemrug ter hoogte van de Grote Markt bedraagt 6 m. Aan de zuidzijde wordt de leemrug begrensd door de valleien van de Hoezebeek en de Siesegembeek, die na hun samenvloeiing ten noorden ervan in de Dender uitmonden. Door de uitgestrekte bebouwde oppervlakte is de oorspronkelijke microtopografie en bodemgesteldheid in de oudste stadskern niet gekend. Een klein gebied op de rechteroever maakt vanaf de 13de eeuw ook deel uit van de historische stadskern. Op het gewestplan staat de historische kern bijna volledig ingekleurd als woongebied, waarvan de helft met culturele, historische en/of esthetische waarde. Enkele kleinere gebieden zijn aangeduid als gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut en er is ook een klein parkgebied. Eén zone is ingekleurd als industriegebied, namelijk het zogeheten eiland 'Chipka', gelegen tussen de natuurlijke Dender (thans gedempt) en de huidige gekanaliseerde rivier, oorspronkelijk deel uitmakend van het voormalige castrale eiland.

Archeologische nota

De laatmiddeleeuwse stadsomwalling blijft tot op heden bewaard in de ruimtelijke structuur van de huidige stad, op linkeroever is dat de Wallenring, en laat toe de middeleeuwse stadskern perfect af te lijnen. De 16de- en 17de-eeuwse bastions maken daar een aanvulling op. De morfologie van de huidige structuur weerspiegelt goed de ontwikkeling van de prestedelijke nederzetting tot een stedelijke ruimte met een eerste omwalling in de 11de eeuw en een tweede in de 13de eeuw. De laatmiddeleeuwse fortificatie werd in de late 16de en de 17de eeuw aangevuld met bastions. De eigenlijke omwalling werd al in 1667 geslecht, maar bleef de stedelijke vorm bepalen.

Over het pre-middeleeuwse Aalst zijn weinig gegevens gekend. Een concentratie van vuurstenen werktuigen uit het finaalpaleolithicum op de rand van de Denderoever wijst op een tijdelijk kamp van jagers-verzamelaars in de periode 12.000-10.000 v. Chr. (Van Moerkerke 1983). Op enkele kleine grachtstructuren uit de metaaltijden en de Romeinse periode na is de vondst van een Gallo-Romeins brandrestengraf op de oever van de natuurlijke Dender de enige betekenisvolle vondst uit deze periode (De Grootte 2000; De Grootte 2013). Onderzoek heeft wel aangetoond dat de hooggelegen leemkouter al vanaf het laat-neolithicum in ontginning was en ook in de Romeinse periode als akkerland in gebruik bleef. Het tracé van de latere handelsweg Brugge-Keulen die door Aalst loopt, gaat waarschijnlijk terug op een oudere weg, die ter hoogte van de latere Brusselse poort een oversteekplaats had over de Dender (De Grootte 2010; De Grootte 2013).

Binnen de 11de-eeuwse stedelijke kern zijn meerdere sporen en vondsten uit de vroege middeleeuwen gekend (De Grootte 2000; De Grootte 2013). Zeer belangrijk was de vondst van de restanten van houtbouw uit de tweede helft van de 5de of de eerste helft van de

6de eeuw onder de restanten van de eerste aarden stadswal op het Sint-Jozefscollege (De Groote e.a. 2010). Alle Merovingische vondsten en bewoningsresten te Aalst bevinden zich uitsluitend binnen de latere, eerste stadsomwalling. Het wijst op het belang van deze zone als ontwikkelingskern voor de latere stad en maakt duidelijk dat de Karolingische *Villa Alost*, zoals gekend uit de dubbele vermelding rond 868-869 in de eigendomslijsten van de abdij van Lobbes (Callebaut, 1983), een vroeg-Merovingische oorsprong kende. De kwaliteit van de Merovingische vondsten is eveneens opvallend, met onder meer een gouden munt (De Groote e.a. 1994), een fibula en veel importaadewerk. Dit lijkt te wijzen op een goed ontwikkelde nederzetting met een zekere status (De Groote 2013).

De weinige vondsten uit de prestedelijke perioden maken wel duidelijk dat hoe fragmentarisch ook, elke registratie van die pre- en vroegmiddeleeuwse getuigen niet enkel belangrijk is voor de reconstructie van het verste verleden in de Aalsterse regio, maar ook van groot belang is voor de reconstructie van de oorsprong en de vroegste ontwikkelingen van de stadswording van Aalst. In de eeuwenlang dichtbebouwde oudste stadskern, is het niet evident om sporen van dit verre verleden terug te vinden.

De militaire en politieke ontwikkelingen midden 11de eeuw bezorgde Aalst een nieuwe status als zetel van het bestuur van Rijks-Vlaanderen, het latere Land van Aalst, en leidden tot de bouw van de eerste stadsomwalling in de loop van de tweede helft van de 11de eeuw (na 1047-1050) (De Groote 2010). Het tracé en de afmetingen van de eerste verdedigingswal zijn dankzij het archeologisch onderzoek nagenoeg volledig te reconstrueren (De Groote 2000; De Groote 2013; De Groote e.a. 2010; De Groote & Moens 1995). Een volledige doorsnede van gracht en wal werd gerealiseerd bij de opgravingen op de zuidelijke speelplaats van het Sint-Jozefscollege in 2009. Het tracé was min of meer hoefijzervormig (*D-shaped*) en had een lengte van ongeveer 750 m, wat een omwalde oppervlakte van ongeveer 6,5 ha opleverde. De walgracht had een breedte tussen 15 en 18 m en een diepte van 3,5 tot 4 m, naargelang de topografische situatie. Op de site Sint-Jozefscollege was de ongeveer 13 m brede basis van het wallichaam nog op minstens twee plaatsen bewaard. In de vulling van de walgracht zijn resten aangetroffen die aantonen dat op de wal een weermuur in glauconiethoudende kalkzandsteen aanwezig was.

De volgende anderhalve eeuw ontwikkelt de stad zich snel, onder meer door zijn gunstige economische ligging op de kruising van de grote handelsweg Brugge-Keulen met de Dender (De Groote 2013). Het omwalde gebied werd in de loop van de 12de eeuw al gauw te klein, en rond 1200 werd een nieuwe stadsomwalling gerealiseerd (De Groote 2000; De Groote 2013; De Maeyer e.a. 2015). De tweede stadsuitleg betekende bijna een vertienvoudiging van de oppervlakte binnen de muren (van 6,5 ha tot meer dan 50 ha). De nieuwe stadswal, die ook een deel aan de rechteroever van de Dender omvatte, had een lengte van ongeveer 4 km. De wallen en grachten domineerden het uitzicht van de stad tot in de 17de eeuw. Na de inname van Aalst door de troepen van maarschalk Turenne in 1667 werden de versterkingen ontmanteld. De laatmiddeleeuwse omwalling heeft echter een stevige stempel gedrukt op de vormgeving van de stad, die tot op heden nog zeer goed in het stratenplan (en de benaming van de straten) merkbaar is.

Vanaf dan werd de nieuw gecreëerde Grote Markt het politieke en economische centrum van de stad, met de bouw van het schepenhuis (het oudste van de Nederlanden), waar het stedelijke bestuur gevestigd was, en het (verdwenen) gravensteen, dat als bestuurlijk centrum van het Land van Aalst fungeerde (Van de Perre 2011; De Groote 2013). Economisch belangrijk werd de ontwikkeling in de 13de en vooral de 14de eeuw van de haven ter hoogte van de Werf (De Maeyer e.a. 2012). De stedelijke identiteit werd verder onderstreept door de vestiging van allerlei ambachten, zoals leerlooiers, die al vanaf de late 12de eeuw archeologisch aangetoond kunnen worden, metaalbewerkers (vanaf de 13de eeuw) en pottenbakkers (14de eeuw), en de stichting van de schuttershoven van Sint-Joris en Sint-Sebastiaan, die respectievelijk als kruisboog- en als handboogschutters een belangrijke rol speelden in de stedelijke milities (De Groote, 2013). De stichting of de verplaatsing van verschillende kloosters (karmelieten, kapucijnen, zwartzusters, wilhelmiëten) binnen de muren vanaf de 15de eeuw benadrukken deze stedelijke ontwikkeling (De Groote e.a. 2011).

Door de economische crisissen en bevolkingsstagnatie vanaf de 14de/15de eeuw werd de voorziene ruimte binnen de nieuwe stedelijke omwalling nooit volledig opgevuld door bewoning (De Groote e.a. 2004). Dit gebeurde pas vanaf de industriële revolutie en de economische ontwikkelingen in de 19de eeuw. Hierdoor is het archeologische erfgoed in Aalst nog relatief goed bewaard gebleven, wat de talrijke onderzoeken van de laatste 30 jaar ten overvloede bewezen hebben.

Evaluatie van de bewaringstoestand en motivatie voor de afbakening

De stedelijke ruimte bewaart sporen van samenlevingen die daar achtereenvolgens aanwezig waren en deze ruimte aan hun noden hebben aangepast. Ze is met andere woorden het resultaat van een complex levenstraject waarbij de invulling veranderlijk was naar gelang de sociaal-economische, maatschappelijke en institutionele context. Meer nog dan bij dorpen hebben stadsplattegronden een cumulatief karakter en verschillende fasen. De meeste steden zijn niet als geheel gepland, maar hebben vaak een oude nederzettingkern die teruggaat op een oude burcht of abdij, een economische infrastructuur of andere. Soms kunnen deze zelfs refereren naar een oudere, vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid.

Het gebruik van de 19de-eeuwse kadasterkaart (gereduceerd kadaster) als bron voor het onderzoek naar de historische gelaagdheid van een stad wordt gesuggereerd omdat deze een tijdsbeeld geeft van net voor de industrialisering en omdat dit de eerste nauwkeurige versie van het kadaster is met perceelsaanduiding. De oorspronkelijke perceelsindeling van een stad is een relatief stabiel element in de plattegrond, die vaak een prestedelijke oorsprong kent. Ondanks de processen van herverdeling blijven oude bezitsgrenzen en straatpatronen toch lang zichtbaar in het stedelijke landschap. De historische stedelijke kernen zijn immense archeologische sites en behoren tot de meest uitgebreide en complexe sites ter wereld, zowel in extensie als in stratigrafie. Tegelijkertijd zijn deze sites door permanente verstedelijking en stedelijke ontwikkeling ter plaatse zwaar bedreigd.

Wat betreft de afbakening wordt er traditioneel van uitgegaan dat de aanwezige versterkingen in de eerste plaats louter defensieve structuren waren en als dusdanig infrastructuur met een zware belemmerende invloed op de stadsontwikkeling. Hieruit volgt de constructie om de stadswallen te beschouwen als grenzen aan de stadsgroei en dus als bepaling van stadsfasen. De stadswallen vormen een belangrijk onderdeel van de stedelijke identiteit en zijn als zodanig actieve componenten en bepalend voor de conceptuele

stedelijke ruimte vóór de industriële periode en dus ook betekenisvol als afbakening van de complexe archeologische sites die steden zijn.

Omwille van al deze redenen wordt de grens van de archeologisch complexe en waardevolle ruimte vastgelegd op de buitenste afbakening van de stadsgracht rond de wallen en muren. De grachten bieden bovendien goede bewaringscondities voor organisch stedelijk afval. In een aantal gevallen werden de laatmiddeleeuwse muren tussen de 16de en de 18de eeuw vervangen door bastions en Vaubanversterkingen. De vergelijking met oudere stadsplannen laat echter steeds zien dat deze latere omwallingen ook de volledige laatmiddeleeuwse ruimte omvatten.

Het intekenen van de kernen gebeurde vanuit de ruimste perceelsafbakening en rekening houdende met belangrijke fysieke grenzen. Deze afbakening concentreert zich in de eerste plaats op de begrenzingen die zichtbaar zijn op de kaart, zoals stadsmuren, omwalling, stadsgrachten. Ook de open ruimtes tussen de bebouwde kern en strategische elementen zoals de rivieroever worden mee opgenomen. Op deze manier zijn we honderd procent zeker dat de afbakening van de historische stedelijke kernen in Vlaanderen dekkend is voor de volledige zone met complex stadsarcheologisch erfgoed (Tys e.a. 2010).

Bibliografie

Atlas des villes de la Belgique au XVIe siècle, Jacob Van Deventer, Nationaal Geografisch Instituut, facsimile uitgegeven in 1884-1924.

Gereduceerde Kadasterkaart van België, Dépôt de la Guerre, uitgegeven in 1845-1855, schaal 1:20.000.

CALLEBAUT D. 1983: De topografische groei van Aalst of hoe een Zelfhof een gebastioneerde stad werd. In: *Miscellanea Archaeologica in honorem H. Roosens*, Archaeologia Belgica 255, Brussel, 227-249.

CALLEBAUT D., COOREMANS B., DE GROOTE K., DE SWAEF W., ERVYNCK A., MOENS J. & PIETERS M. 1994: *Aalst, Archeologie en Archief*, Herlevend Verleden 2, Zellik-Aalst.

COURTEAUX F. 1953: Proeve tot verklaring der wordingsgeschiedenis van Aalst, *Het Land van Aalst* 5, 190-196.

DE GROOTE K. 2000: Van prestedelijke nederzetting tot omwalde stad. Archeologie van de Aalsterse stadsontwikkeling, *Het Land van Aalst* LII-2, 234-252.

DE GROOTE K. 2000: Acht jaar stadskernonderzoek in Aalst. Problematiek en resultaten, *VOBOV-info*, 56-62.

DE GROOTE K. 2010: The contribution of archaeological sources to the research of the formation of towns. The example of Aalst, a border town in the county of Flanders. In: DE GROOTE K., TYS D. & PIETERS M. (eds.): *Exchanging Medieval Material Culture. Studies on archaeology and history presented to Frans Verhaeghe*, Relicta Monografieën 4, Brussel, 249-266.

DE GROOTE K. 2013: De stadswording van Aalst. Of hoe een Merovingische nederzetting uitgroeide tot een laatmiddeleeuwse stad, *M&L* 32(1), jan.-feb. 2013, 4-32.

DE GROOTE K., MOENS J. & AMEELS V. 2010: Verzegeld door de eerste stadswal. Merovingische nederzettingssporen onder de speelplaats van het Sint-Jozefscollege te Aalst (O.-VI.), *Archaeologia Mediaevalis* 33, 43-47.

DE GROOTE K., AMEELS V., MOENS J. & DEBONNE V. 2010: *Archeologisch onderzoek te Aalst - Sint-Jozefscollege (prov. Oost-Vlaanderen) 2009-2010*, Intern Rapport VIOE, Brussel.

DE GROOTE K., DE BUYSER F., HUYSMAN N. & MOENS J. 1994: Een 6de-eeuwse solidus uit Aalst. In: ROGGE M. & BEECKMANS L. (eds.): *Geld uit de grond. Tweeduizend jaar muntgeschiedenis in Zuid-Oost-Vlaanderen*, Zottegem, 115.

DE GROOTE K., DE MAEYER W., MOENS J., QUINTELIER K., VAN CLEVEN F., VANDEN BERGHE I. & VERNAEVE W.: Het karmelietenklooster van Aalst (prov. Oost-Vlaanderen) (1497-1797): het gebouwenbestand, de begravingen en het fysisch-anthropologische onderzoek, *Relicta* 8, 83-250.

DE GROOTE K. & MOENS J. 1995: De oudste stadsversterking van Aalst (prov. Oost-Vlaanderen), *Archeologie in Vlaanderen* IV-1994, 95-148.

DE GROOTE K., MOENS J. & ERVYNCK A. 2004: *Vlekken & kruimels. Archeologische en culinaire verkenning van een Vlaamse stad*, Aalst.

DE MAEYER W., KLINKENBORG S., VAN CAUWENBERGH S., Taelman E. & CHERRETTÉ B. 2012: Het archeologisch onderzoek op de Werf te Aalst (Oost-Vlaanderen), *Archaeologia Mediaevalis* 35, 122-125.

DE MAEYER W., Taelman E., VAN CAUWENBERGHE S., VANHOLME N. & CHERRETTÉ B. 2015: Het archeologisch onderzoek op het Keizersplein te Aalst (O.VI.), *Archaeologia Mediaevalis* 38, 102-104.

DE POTTER F. & BROECKAERT J. 1873/1875: *De geschiedenis der stad Aalst, voorgegaan van eene historische schets van 't voormalige Land van Aalst, 4 delen*, Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen, zevende reeks, Gent (heruitgave: 1988, Roeselare).

GYSELING M. 1978: Inleiding tot de toponomie, vooral van Oost-Vlaanderen, *Naamkunde* 10/1-2, 1-24.

HAERS VAN DER MEULEN A. 1961: *Toponymie van Aalst tot het einde der 15de eeuw*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling Katholieke Universiteit Leuven.

TYS D., BUYLE E., VERDURMEN I. & CANTERS F. 2010: *Vectorisering en karakterisering van nederzettingkernen op basis van het zgn. 'gereduceerd kadaster'*, Skar-Rapport 5, Brussel.

VAN DE PERRE D. 2011: De stedenbouwkundige ontwikkeling van Aalst, Ninove en Geraardsbergen tot 1500. Een vergelijkende studie, *Het Land van Aalst LXIII* (1), 39-80. (kopie)

VAN KERREBROECK A. 1939-40: *Het land en de heeren van Aalst in de XIe en XIIe eeuw*, Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Rijksuniversiteit Gent.

VANMOERKERKE J. 1983: Epipaleolithicum onder het Onze-Lieve-Vrouw-Hospitaal te Aalst. In: *Conspectus MCMLXXXII*, Archaeologia Belgica 253, 14-16.

VAN UYTVEN R. 1982: Stads geschiedenis in het Noorden en het Zuiden. In: *Algemene Geschiedenis der Nederlanden*, deel 2, 187-253.

VERHAEGHE F. 1990: Twee zijden van één verleden. Geschiedenis en archeologie: beschouwingen omtrent theorie, methode en praktijk. In: *Ontstaan en vroegste geschiedenis van de middeleeuwse steden in de zuidelijke Nederlanden. Een archeologisch en historisch probleem. Handelingen van het 14de Internationaal Colloquium, Spa 6-8 sept. 1988*, Historische uitgaven reeks in-8, 83, Brussel, 501-559.

VERHULST A. 1999: *The rise of cities in North-Western Europe*, Cambridge.

Is aangeduid als

- **Aalst (Aalst)** Deze zone omvat de historische stadskern van Aalst.

Omvat

- **Bert Van Hoorickstraat (Aalst)** Ingrijpende rioleringswerken in de Bert Van Hoorickstraat hebben een stuk patrimonium aan het licht gebracht waarover tot nu toe enkel wat schaarse historische gegevens voorhanden waren. Door de ruime fotografische documentatie in combinatie met oud kaartmateriaal is er een beter inzicht gekomen in het traject van de Siesegembeek. Een waterloop die in de genese van de stad een belangrijke rol speelde.
- **Houtkaai 15 (Aalst)** Naar aanleiding van grondige verbouwingswerken werd er een proefputtenonderzoek en een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd.
- **Keizersplein 33 (Aalst)** In de 3 proefputten werden in hoofdzaak dempingslagen en ophogingslagen aangetroffen. Er werd ook een greppeltje aangetroffen.
- **Klapstraat (Aalst)** Naar aanleiding van een toevalsvondst werden verscheidenen sporen en structuren aangesneden waaronder: een greppel, leemextractiekuilen, waterputten en baksteen kelders. Op basis van het vondstenmateriaal zijn deze te dateren in de periode tussen de volle middeleeuwen en nieuwste tijden.
- **Louis D'Haeseleerstraat (Aalst)** In totaal werden drie kloostergebouwen, meerdere kloostertuinmuren, drie begraafplaatsen, vijf waterputten, negen (mogelijke) infiltratieputten aangetroffen naast enkele greppels en kuilen. Verder werden sporen uit de 13de-14de eeuw aangetroffen zoals ontginningskuilen. De begravingen situeren zich allen ten noordwesten van kloostergebouw.
- **Nieuwstraat 38 (Aalst)** Voor de sloop van een bestaand pand en de bouw van een nieuw handelspand werden 2 proefputten geplaatst. De proefputten leverden aanwijzingen voor bebouwing vanaf de late middeleeuwen tot de nieuwste tijd.
- **Nieuwstraat 38 (Aalst)** De opgraving levert sporen op van bewoning van de 11de eeuw tot in de nieuwe tijd.
- **Kattestraat 61 (Aalst)** De oudste sporen wijzen op agrarische landbouwactiviteiten, op het ogenblik dat dit areaal zich nog buiten de eigenlijke (eerste) stadsomwalling bevond (voor de eerste helft 13de eeuw). In een daaropvolgende fase lijkt het erop dat er gedeelten genivelleerd werden in functie van bouwrijp maken van terreinen in het licht van de verdere stadsuitbreiding. De aanwezigheid van een extractiekuil doorheen de cultuurlaag wijst duidelijk in de richting van het ontginnen van grondstof in de vorm van zand/leem voor de productie van leemmengsels ten behoeve van de bouw en afwerking van vakwerkbouw, maar ook eventueel voor de bouw van veldovens.
- **Graanmarkt 5 (Aalst)** Het proefsleuvenonderzoek leverde een grote hoeveelheid muur- en vloerresten op, die te linken zijn aan de laatste fasen van het klooster van de Zwarte Zusters (19de eeuw) dat hier gevestigd was.
- **Sint Martensplein 2 (Aalst)** Bij de opgraving werden graven en sporen uit de volle middeleeuwen en sporen en bouwresten uit de late middeleeuwen aangetroffen.
- **Priester Daensplein, Sint Martensplein (Aalst)** Het archeologisch onderzoek in de Sint-Martinuskerk heeft, ondanks de beperkte omvang van de vloerverwarmingsputten, toch fundamenteel nieuwe informatie opgeleverd die van belang is, niet alleen voor de kerk, maar ook voor de stad. De begraafplaats werd aangetroffen.

Is gerelateerd aan

- **Keizersplein 33 (Aalst)** Binnen de af te graven (kelder)ruimtes werd slechts één relevant spoor aangetroffen, namelijk een dempingspakket van één van de stadgrachten van Aalst.
- **Keizersplein (Aalst)** Het proefputtenonderzoek leverde sporen op van de buitenste stadgracht, net als gebouwde structuren die te linken zijn aan de huidige stadswoning.
- **Pierre Corneliskaai (Aalst)** Er werden sporen aangetroffen van de opvulling van de stadgracht in de tweede helft van de 19de

eeuw en na 1750.

Is deel van

- **Aalst (Aalst)**

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140017>

Keizersplein met deel aanpalende bebouwing

Beknopte karakterisering

Typologies [burgerhuizen](#), [herenhuizen](#), [openbare pleinen](#), [stadswoningen](#), [bomenrijen](#)

Datering [19de eeuw](#), [vierde kwart 18de eeuw](#)

Beschrijving

Het Keizersplein is een rechthoekig plein gelegen tussen de Korte Zoutstraat en de Nieuwstraat en wordt begrensd door een vlakke noordoostelijke gevelwand en een zuidwestelijke gevelwand met ten oosten en ten westen uitspringende panden.

Historiek

Het Keizersplein is aangelegd op de voormalige stadsvest tussen de Zoutstraatpoort en de Gentse Poort. Het fungeerde in de 18de eeuw als paardenmarkt, vandaar ook de naam Paardenkouter. Ook de naam Karmelietenvest werd gebruikt, omwille van het aanpalende karmelietenklooster. De naam *Place Impériale* of Keizerlijk Plein, vandaag Keizersplein, ontving het op 21 juli 1808 ter ere van het bezoek van keizer Napoleon I.

De aanleg van het plein is een typisch voorbeeld van de stedenbouwkundige opvattingen tijdens het classicisme. Het middenplein werd in de 19de eeuw beplant met bomen, zodat het de uitgelezen wandelboulevard voor de Aalsterse stadsbewoner werd.

Het stadsbestuur besliste op 22 juli 1791 dat de Karmelietenvest mocht bebouwd worden aan de zuidwestzijde, dit is de buitenzijde van de vest. De overzijde (stadszijde) was al gedeeltelijk bewoond. Het was de eerste grote doorbraak van de bewoning doorheen de middeleeuwse stadsvesten. Aalst had blijkbaar nood aan nieuwe woonruimte voor de rijkere bovenklasse, want het plein werd van in het begin exclusief voorbehouden voor grote woningen. Het basisconcept voor de aanleg werd geleverd door Pieter De Somere. Hij werd hiertoe gecontracteerd op 30 september 1791 door het stadsbestuur "ten eynde op het alignement van den te bebauwen grond... alsmede op het plan van de te stellen batimenten met hem te confereren". Het plan werd op 3 oktober 1791 goedgekeurd en verder uitgewerkt door de stadsarchitect Jan Baptist Teirlinck. De stedenbouwkundige voorschriften van 28 februari 1792 of de "Conditien ter bebauwinge van de stadsvesten tusschen de Zoutstraet ende Nieuwstraat Poorte" bevatten vijftien punten, zo werd de bouwlijn strikt bepaald en het uitzicht van de voorgevels en bedaking vastgelegd. Onder punt 3 werd opgenomen dat "de gemelde bebauwers hunne voorgevels ter straeten zullen moeten bouwen ter hoogte van drij stagiens, achtervolgens het plan hun van wegens het magistraet ter hand gestelt en gearafeert" en in punt 14 werd opgelegd "hunne daeken straetwaerts van de vesten te beleggen ende te decken met schalien ofte blauwe pannen 't hunder optie". Het grootste deel van de bepalingen gaat over de afwatering en het open houden van de vestgracht die juist achter de te bouwen huizen liep. Stadsarchitect Teirlinck diende toezicht te houden op de naleving van de

voorschriften. De Somere, samen met Frans Drieghe, stelde op 23 mei 1792 ook een plan op voor het bouwen van een overwelfde riolering.

In *De Comitatu Alostano* schetst een tekening een ideaalbeeld van de westwand van het plein. Die wand is opgevat als één groot, lang gebouw met centraal één hoger gebouw met fronton en links en rechts uniforme woningen. Zo moest deze gevelwand symmetrie, grootsheid en rust uitstralen. Het straatbeeld van deze tekening, gemaakt circa 1796, is grotendeels gerealiseerd. Ongetwijfeld beschikte de tekenaar over het plan dat het uitzicht van de gevelwand bepaalde.

De gronden moeten zeer snel verkocht zijn aan leden van de opkomende rijke burgerklasse. Kort voor en na 1800 werd de westwand met woningen opgevuld.

Beschrijving

Het rechthoekig plein is gelegen tussen de Korte Zoutstraat en de Nieuwstraat en wordt begrensd door een vlakke noordoostelijke gevelwand en een zuidwestelijke gevelwand met ten oosten en ten westen uitspringende panden, respectievelijk nummer 3 en nummers 65-71 (laatstgenoemd de voormalige herberg "De Vier Winden" op de hoek met de Korte Zoutstraat). Van een langgerekt plein met beboomde middenstrook evolueerde het tot op het moment van bescherming (1997) naar een geasfalteerd plein met een gereduceerde centrale wandelstrook met banken en hoge bomen.

Het meest in het oog springend kenmerk van de bebouwing aan het Keizersplein is het kwalitatief verschil in bebouwing aan beide zijden. Tegenover de homogene bebouwing van de naar de stadskern gerichte of zuidwestelijke wand (oneven huisnummers) met zijn bepleisterde lijstgevels onder zadeldak, gaande van empirestijl tot neoclassicisme, staat de tegenover liggende noordoostelijke pleinvand (even huisnummers) waar de bebouwing niet (meer) het gelijkmatige gabariet noch de homogene stijlenmerken vertoont.

De zuidwestelijke gevelwand die het meest authentiek en homogeen is gebleven, geeft de evolutie van de bebouwing weer en bestaat uit een lange strook bebouwing tussen uitspringende hoeken. Aan de Nieuwstraatzijde, op de hoek met de Arbeidstraat, afgesloten door het [Paviljoen](#), een huis in eclectische stijl uit eind 19de - begin 20ste eeuw, en een bescheiden hoekhuis met gevelsteenbekleding van zes en twee traveeën onder schilddak. Nabij de Korte Zoutstraat bevinden zich twee fraaie panden, een [herenhuis met paardenstallen](#) en met geordonneerde pilastergevel en nummer 71 "De Vier Winden".

Het markante middenpand, een [classicistisch herenhuis](#) met fronton toont een hoge pilastergevel op een sokkel vormende begane grond, onder een driehoekig fronton. Dit pand wordt links en rechts, geflankeerd door [herenhuizen](#) uit de eerste helft van de 19de eeuw met gemarkeerde poorttravee, en sommige voorzien van hoekpilasters. Ze maken samen deel uit van een laatclassicistisch geïnspireerd totaalontwerp uit het eind van de 18de eeuw met empire- en directoire-ornamenten voor details en afwerking. Dit groots opgevat concept werd slechts gedeeltelijk uitgevoerd.

Naar de Nieuwstraat toe treedt een geleidelijke schaalvermindering op met burgerhuizen van drie bouwlagen met drie of vier traveeën en voorzien van bepleisterde en beschilderde lijstgevels met eenvoudige deurtravee. De [woningen](#) met huisnummers 1-17 tonen een meestal vernieuwd parement.

Bij de noordoostelijke gevelwand bleven slechts enkele panden onverstoord bewaard. Hieronder de – bij de als monument beschermde [poort](#) van de Hespenthal en het aansluitende [burgerhuis](#) en de aansluitende huisnummers 6, 8, 10-12.

- Onroerend Erfgoed, digitaal beschermingsdossier DO001045, Aalst: Oude Binnenstad (VAN DEN BOSSCHE H., 1997).
- D'HUYVETTER C., DE LONGIE B. & EEMAN M. met medewerking van LINTERS A. 1978: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Oost-Vlaanderen, Arrondissement Aalst*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 5N1 (A-G), Brussel - Gent.
- VAN DE PERRE D. 2011: *Architectuur van de verlichting, Jan Baptist Simoens en tijdgenoten in het Land van Aalst (tweede helft achttiende eeuw)*, Gent, 81-84.

Omvat

- **Keizersplein 45 (Aalst)** 19de-eeuws burgerhuis met bepleisterde lijstgevel van vijf traveeën en drie bouwlagen onder een zadeldak, gekenmerkt door een sobere ornamentiek van de venstersluitstenen en een iets rijkelijker uitgewerkte kroonlijst.
- **Keizersplein 43 (Aalst)** 19de-eeuws burgerhuis met een bepleisterde lijstgevel van drie traveeën en drie bouwlagen. Beluikte vensters op de gelijkvloerse verdieping; inrijpoort gevat in een bepleisterde korfboog en een rechte omlijsting.
- **Keizersplein 6 (Aalst)** Burgerhuis met drie bouwlagen van drie traveeën en gecementeerde, van schijnvoegen voorziene lijstgevel op arduinen plint.
- **Keizersplein 49 (Aalst)** Het 19de-eeuwse, classicistische herenhuis heeft een bepleisterde lijstgevel van vijf traveeën en drie bouwlagen onder zadeldak. De gelijkvloerse verdieping is uitgewerkt met imitatiebanden.
- **Keizersplein 33 (Aalst)** Laatclassicistische woning uit het tweede decennium van de 19de eeuw, die als blikvanger, namelijk als perspectiefluiting in de as van de Boterstraat, het oorspronkelijk concept van het Keizersplein moest beheersen. Herenhuis met drie bouwlagen en vijf traveeën, onder zadeldak, met links, afzonderlijk deurrisaliet van twee bouwlagen onder plat dak.
- **Arbeidstraat 2 (Aalst)** Eclectisch hoekhuis, zogenaamde Paviljoen, huis in eclectische stijl, uit eind 19de - begin 20ste eeuw.
- **Keizersplein 25-31 (Aalst)** Vier huizen, samen met nummer 33, vermoedelijk de enige uitgevoerde panden van een totaalontwerp voor het Keizerlijk Plein, daterende uit het laatste kwart van de 18de eeuw.
- **Keizersplein 41 (Aalst)** 19de-eeuws herenhuis met bepleisterde lijstgevel van zeven traveeën en drie bouwlagen. Gevel

gemarkeerd door imitatiebanden op de gelijkvloerse verdieping, een rechthoekige inrijpoort bij de linker travee en centraal een breed gietijzeren balkon.

- **Keizersplein 59-61 (Aalst)** Oorspronkelijk vormden beide 19de-eeuwse panden één herenhuis, met lijstgevel en mansardedak met drie houten rondbogige dakvensters boven de kroonlijst.
- **Keizersplein 57 (Aalst)** 19de-eeuws herenhuis voorzien van een bepleisterde lijstgevel van vijf traveeën met erker en drie bouwlagen onder mansardedak met drie ronde dakvensters.
- **Keizersplein 14 (Aalst)** Dit enkelhuis van vier traveeën en drie bouwlagen onder zadeldak dateert uit het tweede decennium van de 19de eeuw. Het huidige, decoratieve uitzicht wordt bepaald door een herbestemming van het burgerhuis tot een bankkantoor volgens een bouwaanvraag van 1927.
- **Keizersplein 65 (Aalst)** Herenhuis met bepleisterde lijstgevel van zeven traveeën, waarvan twee om de hoek, en drie bouwlagen waarvan het gelijkvloers met rondboogpoort en -vensters met buitenluiken als sokkel dienst doet. Inrijpoort met oorspronkelijk een doorgang naar de paardenstallen en tuin.
- **Keizersplein 37 (Aalst)** 19de-eeuws, neoclassicistisch herenhuis met bepleisterde lijstgevel van vijf traveeën en drie bouwlagen onder zadeldak. De bovenverdiepingen worden geritmeerd door terugwijkende gevelvlakken. Poorttravee links met gietijzeren balkon boven de poort en een in een rondboognis gevat deurvenster.
- **Keizersplein 35 (Aalst)** 19de-eeuws herenhuis met bepleisterde lijstgevel van zes traveeën en drie bouwlagen onder een zadeldak. De voorgevel wordt geritmeerd door licht terugwijkende gevelvlakken en is voorzien van een geaccentueerde linker travee met inrijpoort in hardstenen korfbogomlijsting waarboven smeedijzeren borstwering.
- **Keizersplein 16 (Aalst)** De 19de-eeuwse inrijpoort heeft een rondboogvorm en is uitgevoerd in geprofileerde hardsteen.
- **Keizersplein 3-17 (Aalst)** Rijhuizen met drie bouwlagen en drie tot zes traveeën, uit de tweede helft van de 19de eeuw.
- **Korte Zoutstraat 41 (Aalst)** Winkelhuis met houten winkelpui op geprofileerde sokkel van arduin, met provinciale art-nouveau-inslag, uit begin 20ste eeuw.

Is aangeduid als

- **Arbeidstraat, Boterstraat, Keizersplein, Korte Nieuwstraat, Nieuwstraat (Aalst)** De bescherming omvatte het Keizersplein met de aanpalende bebouwing.
- **Arbeidstraat, Boterstraat, Keizersplein, Korte Nieuwstraat, Nieuwstraat (Aalst)** Het Keizersplein is een rechthoekig plein gelegen tussen de Korte Zoutstraat en de Nieuwstraat en wordt begrensd door een vlakke noordoostelijke gevelwand en een zuidwestelijke gevelwand met ten oosten en ten westen uitspringende panden.

Omvat de aanduiding als

- **Keizersplein 35-45, 49-63, 53A, 39A (Aalst)** Fraaie burgerhuizen, voornamelijk van het enkelhuistype met drie bouwlagen en vier of meerdere traveeën onder zadeldaken.

Is deel van

- **Aalst (Aalst)**

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/301021>

Reeks burgerhuizen

Beknopte karakterisering

Typologies [burgerhuizen](#)

Datering [tweede helft 19de eeuw](#)

Beschrijving

De neoclassicistische deuren bij huisnummers 13 en 17 zijn verdwenen.

- Informatie meegedeeld door de gemeente (16 december 2021).

Rijhuizen met drie bouwlagen en drie tot zes traveeën, uit de tweede helft van de 19de eeuw. Voorheen bepleisterde en geschilderde lijstgevels (behouden in nummer 5), heden meestal voorzien van een nieuw parement. Sobere rechthoekige vensters. Nummer 3. Vooruitspringend hoekhuis met zes en drie traveeën onder schilddak. Voorgevel bekleed met siergevelsteen. Rechthoekige deur in vlakke omlijsting van arduin onder bekronende druiplijst. Nummer 5. Enkelhuistype met authentiek bepleisterd en geschilderd parement met imitatiebanden. Korfboogdeur ingeschreven in arduinen rechthoek onder bekronende druiplijst. Nummer 15. Eveneens voorzien van rondboogdeur ingeschreven in rechthoek van arduin op neuten, casementen in de zwikken, trapezoidale sleutel, bekronende druiplijst. Nummer 13 en 17. Met neoclassicistische deur in arduinen omlijsting onder druiplijst.

Waarden

Is deel van

- **Arbeidstraat, Boterstraat, Keizersplein, Korte Nieuwstraat, Nieuwstraat (Aalst)** Het Keizersplein is een rechthoekig plein gelegen tussen de Korte Zoutstraat en de Nieuwstraat en wordt begrensd door een vlakke noordoostelijke gevelwand en een zuidwestelijke gevelwand met ten oosten en ten westen uitspringende panden.
- **Keizersplein (Aalst)**

Is aangeduid als

- **Keizersplein 3-17 (Aalst)** Rijhuizen met drie bouwlagen en drie tot zes traveeën, uit de tweede helft van de 19de eeuw.
- **Keizersplein 3-17 (Aalst)** Rijhuizen met drie bouwlagen en drie tot zes traveeën, uit de tweede helft van de 19de eeuw.

Is deel van de aanduiding als

- **Arbeidstraat, Boterstraat, Keizersplein, Korte Nieuwstraat, Nieuwstraat (Aalst)** De bescherming omvatte het Keizersplein met de aanpalende bebouwing.
- **Arbeidstraat, Boterstraat, Keizersplein, Korte Nieuwstraat, Nieuwstraat (Aalst)** Het Keizersplein is een rechthoekig plein gelegen tussen de Korte Zoutstraat en de Nieuwstraat en wordt begrensd door een vlakke noordoostelijke gevelwand en een zuidwestelijke gevelwand met ten oosten en ten westen uitspringende panden.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/93>